

UZZINI, **PIRMS PIEKRĪTI DARBAM ĀRVALSTĪS!**

Nodarbinātības jautājumi ārvalstīs



Kas ir EURES?

- Atbalsts, konsultācijas un informācija darba meklētājiem un darba devējiem darba mobilitātes jautājumos Eiropā
- Profesionālu EURES konsultantu tīkls visā Eiropā
- Eiropas darba mobilitātes portāls
- Latvijā EURES tīklu pārstāv Nodarbinātības valsts aģentūra un tās EURES konsultanti



LATVIJAS REPUBLIKAS ĀRLIETU MINISTRĪJA



EIROPĀ SAVIENĪBA



Labklājības ministrija
NODARBINĀTĪBAS
VALSTS AĢENTŪRA

PIRMS DODIES ĀRPUS LATVIJAS:

- Iepazīsties ar izvēlētās valsts iecēlošanas noteikumiem, nosacījumiem darba attiecību uzsākšanai, likumiem un paražām, nepieciešamības gadījumā sazinoties ar EURES konsultantiem. Plašāka informācija par Eiropas Savienības (ES), Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīm un Šveici – www.nva.gov.lv/eures; www.eures.europa.eu.
- Uzzini, kur atrodas tuvākā Latvijas pārstāvniecība (adreses un tālruņu numuri atrodami www.am.gov.lv).
- Jautājumu, neskaidrību, šabu gadījumā konsultēties Ārlietu ministrijas Konsulārajā departamentā, zvanot pa bezmaksas informatīvo tālruni 80005905 (zvanot no ārvalstīm: +371 67015905).
- Nodrošinies ar Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta diennakts tālruņa numuru ārkārtas situācijām: +371 26337711, un e-pastu: palidziba@mfa.gov.lv.
- Reģistrējies konsulārajā reģistrā – kr.am.gov.lv.
- Izcelojot no Latvijas, arī uz Šengenas līguma dalībvalstīm, nēm līdzi derīgu ceļošanas dokumentu.
- Nodrošinies ar ceļošanas dokumenta (pases un/vai ID kartes) kopiju.
- Nēm līdzi pietiekamus finanšu līdzekļus (arī mājupceļa biletēi). Ievēro, ka dzīves dārdzība ārvalstī nereti ir lielāka par gaidīto.
- Esi vienmēr sasniedzams saviem tuviniekiem Latvijā un/vai ārvalstīs – informē viņus par savu dzīves un darba vietu, uzturi ar viņiem regulārus kontaktus.
- Apdrošini savu veselību un dzīvību! Nacionālajā veselības dienestā noformē bezmaksas Eiropas veselības apdrošināšanas karti (EVAK) – www.vmnvd.gov.lv. Iegādājies veselības un dzīvības apdrošināšanas polisi, kas nodrošina personas pārvešanu uz Latviju smagas saslimšanas vai nāves gadījumā.
- Darba meklēšanas nolūkos izmanto ticamus informācijas avotus, piemēram, Eiropas darba mobilitātes portālu www.eures.europa.eu vai izvēlētās valsts nodarbinātības dienesta nacionālās darba piedāvājumu datu bāzes (ES/EEZ valstu un Šveices nodarbinātības dienestu datu bāžu adreses pieejamas: www.nva.gov.lv/eures).
- Ja esi bezdarbnieks Latvijā un saņem bezdarbnieka pabalstu, tad, dodoties darba meklējumos uz citu ES/EEZ valsti, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (VSAA) noformē

ĀRLIETU MINISTRIJAS KONSULĀRAIS DEPARTAMENTS

Bezmaksas informatīvais tālrunis: 80005905
Zvanot no ārvalstīm: +371 67015905
Ārkārtas situācijās (24/7): +371 26337711
E-pasts: palidziba@mfa.gov.lv
www.am.gov.lv

nepieciešamos dokumentus bezdarbnieka pabalsta eksportam (papildu informācija www.vsaa.lv – sadalā Pakalpojumi > Eiropas Savienība).

- Ja nepieciešams, VSAA noformē Eiropas sociālās apdrošināšanas sistēmas koordinācijas U dokumentus un E veidlapas, lai citā ES/EEZ valstī varētu apliecināt savu nodarbinātības vai sociālās apdrošināšanas periodu Latvijā (papildu informācija www.vsaa.lv – sadalā Pakalpojumi > Eiropas Savienība).
- Ja saņem ģimenes, maternitātes vai citus pabalstus, noskaidro VSAA, vai tos varēs turpināt saņemt vai pieprasīt ārvalstī (papildu informācija www.vsaa.lv – sadalā Pakalpojumi > Eiropas Savienība).
- Valsts ieņēmumu dienestā (VID) noskaidro, kā darbs ārvalstī ietekmēs nodokļu maksājumus un nodokļu saistības: www.vid.gov.lv sadalās ledzīvotāju ienākuma nodoklis > Jautājumi un atbildes un Gada ienākumu deklarācija.
- Ja uzturies ārpus Latvijas ilgāk par 6 mēnešiem, paziņo savu dzīvesvietas adresi ārvalstī Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei www.pmlp.gov.lv.

JA ESI IZVĒLĒJIES MEKLĒT DARBU UN STRĀDĀT KĀDĀ EIROPAS SAVIENĪBAS (ES) VAI EIROPAS EKONOMIKAS ZONAS (EEZ) DALĪBALSTĪ VAI ŠVEICĒ, NOSKAIDRO:

- Kādi ir darba nosacījumi attiecīgajā ārvalstī? (Vai nepieciešama darba atļauja? Kādi ir nacionālie normatīvie akti nodarbinātības jomā?)
- Cik labi jāzina svešvaloda?
- Kā ārvalstī tiek noformēti dokumenti – darba līgums, nodokļu karte u.c.?
- Kāda ir reģistrācijas kārtība, ierodoties ārvalstī – uzturēšanās reģistrācija/atļauja, iedzīvotāju reģistrs u.c.?
- Kā un kur labāk meklēt dzīvesvietu?
- Kādi ir dzīves un darba apstākļi ārvalstī?
- Kādas ir sociālās garantijas un nodokļu sistēma ārvalstī?
- Kāda ir izglītības sistēma ārvalstī, vai iepriekš iegūtā izglītība ārvalstī tiks atzīta?
- Kāda ir valsts kultūra, sabiedrības īpatnības?



Atbildes uz šiem jautājumiem Tev palīdzēs atrast EURES konsultanti. Plašāka informācija: www.nva.gov.lv/eures sadalā Darba meklētājiem.

JA ESI NOLĒMIS IZMANTOT DARBĀ IEKĀRTOŠANAS FIRMU PAKALPOJUMUS, NEM VĒRĀ!

► Pirms sadarbojies ar darbiekārtošanas komersantu, iepazīsties ar informāciju NVA mājas lapā par darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējiem!

KAM IR TIESĪBAS SNIEGT DARBĀ IEKĀRTOŠANAS PAKALPOJUMUS?

- Darbā iekārtošanas pakalpojumus ir tiesīgi sniegt tikai tie komersanti, kuriem ir Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) izsniepta licence, kurā ir norādītas konkrētas valstis un noteikts darbiekārtošanas pakalpojuma veids.
- Ar pakalpojumu veidiem var iepazīties NVA mājaslapā, sadaļā «Darbiekārtošanas pakalpojumi».
- NVA mājaslapā ir norādītas licencētās darbiekārtošanas firmas un pakalpojumu veidi, kādus tās sniedz.

► Pirms sadarbojies ar darbiekārtošanas komersantu, iepazīsties un noslēdz abpusējo sadarbības līgumu par pakalpojuma saņemšanu!

KĀDAS IR TAVAS TIESĪBAS, IZMANTOJOT DARBĀ IEKĀRTOŠANAS FIRMU PAKALPOJUMUS?

- Pieprasīt, lai darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs uzrāda licenci, ja tā nav novietota klientiem redzamā un saskatāmā vietā.
- Rakstveidā noslēgt līgumu ar darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzēju par darbiekārtošanas pakalpojumu sniegšanu.
- Iepazīties ar noteikumiem, kas ietverti ar darba devējiem un ārvalstu partneriem noslēgtajos līgumos.
- Iepazīties ar dokumentiem, kas nepieciešami darba tiesisko attiecību uzsākšanai attiecīgajā valstī, un kārtību, kādā šīs darba tiesiskās attiecības tiek nodibinātas, iepazīties ar darba līgumu vai citu līgumu, ar kuru paredzēts Tev piedāvāt darbu, kā arī ar pamatnoteikumiem un to atbilstību Latvijas vai attiecīgās ārvalsts normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.
- Saņemt no darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzēja rakstveida darba piedāvājumu, kurā norādīts: darba devēja nosaukums, juridiskā un darbības vietas adrese, tālrunis, darba uzsākšanas laiks, darbinieka profesija (arods, amats), vispārīgs darba raksturojums, darba samaksas apmērs pirms un pēc nodokļu



Licencēto komersantu saraksts pieejams NVA interneta vietnē www.nva.gov.lv sadaļā «Darbiekārtošanas pakalpojumi» vai sadaļā klientiem «Licencētās firmas, kas iekārto darbā ārzemēs».

nomaksas, darba vieta, darba laiks un līguma izbeigšanas noteikumi.

- Pieprasīt, lai attiecībā uz veicamo darbu un darba samaksu tiktu nodrošināta darba attiecību nodibināšana atbilstoši noteikumiem, kas nav sliktāki par darba piedāvājumā norādītajiem.
- Pieprasīt, lai visi dokumenti, ar kuriem Tev ir tiesības iepazīties, būtu pieejami latviešu valodā.
- Iesniegt darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī NVA sūdzību par nekvalitatīvu darbiekārtošanas pakalpojumu sniegšanu un saņemt atbildi.

► Pirms maksā komersantam, pārliecinies, ka saņemsi maksājumu apliecinošu dokumentu!

VAI DARBIEKĀRTOŠANAS PAKALPOJUMU SNIEDZĒJS IR TIESĪGS NOTEIKT DARBA MEKLĒTĀJAM MAKSU PAR SNIEGTAJIEM PAKALPOJUMIEM?

- Darbiekārtošanas pakalpojumi ir bez maksas. Darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs ir tiesīgs noteikt maksu tikai par darbā iekārtošanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu un noformēšanu, transporta un veselības apdrošināšanas izdevumiem. Nepieciešamo izdevumu apmēru, izlietojumu un samaksas kārtību nosaka ar darba meklētāju noslēgtajā līgumā.
- Pirms darba meklētājs ir uzsācis strādāt, darbiekārtošanas pakalpojuma sniedzējs ir tiesīgs pieprasīt avansā ne vairāk kā 50% no maksas par nepieciešamajiem izdevumiem.
- Ja no darba devēja vai ārvalsts partnera ir paredzēts saņemt samaksu, tad darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs, kā arī darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs nav tiesīgs noteikt un saņemt jebkādu maksu no darba meklētāja.

KAS JĀNEM VĒRĀ PIRMS PARAKSTI LĪGUMU PAR DARBIEKĀRTOŠANAS PAKALPOJUMU SNIEGŠANU?

- **Pirms līguma parakstīšanas** darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs nav tiesīgs pieprasīt maksu par darbā iekārtošanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu un noformēšanu, transporta un veselības apdrošināšanas izdevumiem.
- **Pirms līguma parakstīšanas** rūpīgi iepazīties ar līguma noteikumiem un pārliecinies, ka līgumu paraksti ar licencēto pakalpojumu sniedzēju.



Atbildes uz šiem jautājumiem Tev palīdzēs atrast EURES konsultanti. Plašāka informācija: www.nva.gov.lv/eures sadalā Darba meklētājiem.

KĀ RĪKOTIES, JA ĀRVALSTĪS RODAS PROBLĒMAS?

- Pēc iespējas ātrāk jāsazinās ar darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzēju vai Latvijas pārstāvniecību attiecīgajā ārvalstī.

Ja ārvalstī tiek pārkāptas darba ņēmēja tiesības un darba drošības noteikumi, jāsazinās ar kompetentajām institūcijām. ES dalībvalstu darba inspekciju adreses, kuru kompetencē ir darba tiesiskās attiecības, atrodamas Valsts darba inspekcijas mājaslapā: www.vdi.gov.lv > Kontakti > Eiropas Savienības darba inspekcijas Eiropas pilsoņu tiesību padomdevējs (Your Europe Advice): www.ecas-citizens.eu.

Ja esi ārvalstīs un ar Tevi **noticis** negadījums, Latvijas pārstāvniecība palīdzēs:

- Ja ārvalstīs **nozagts** vai **nozaudēts** ceļošanas dokuments – izsniegs atgriešanās apliecību.
- **Ja esи palicis bez naudas** – palīdzēs sazināties ar tuviniekiem vai draugiem, kuri varētu sniegt finansiālu palīdzību, nodrošinot nepieciešamo naudas līdzekļu pārsūtīšanu, izmantojot starptautiskos naudas pārskaitījumus.
- **Ja noticis nelaimes gadījums** – informēs tuviniekus, sniegs padomu un palīdzību formalitāšu kārtos.
- **Ja esи aizturēts vai apcietināts** – ar tiesībsargājošo iestāžu starpniecību informēs tuviniekus. Atceries, Tev ir tiesības sazināties ar Latvijas pārstāvniecību.
- Ja esi nonācis **ārkārtas situācijā** – pārstāvēs tiesības un likumīgās intereses, sazinoties ar vietējām institūcijām.
- **Ja atrodies ārvalstīs kopā ar tuviniekiem un kāds no tiem cieš negadījumā vai iet bojā**, nekavējoties par to informē vietējo policiju un Latvijas pārstāvniecību. Pārstāvniecība sniegs informāciju par formalitātēm, kas kārtojamas mirušā pārvešanai uz Latviju. Pārstāvniecība nesedz apbedīšanas un repatriācijas izmaksas. Ja persona ir apdrošinājusies, palīdzību sniedz un noteiktas izmaksas atbilstoši apdrošināšanas polisei sedz attiecīgā apdrošināšanas kompānija. Ja persona nav apdrošinājusies, visas izmaksas jāsedz cietušajam vai viņa tuviniekiem.
- Ja esi nonācis **ārkārtas situācijā valstī, kurā nav Latvijas pārstāvniecības**, zvani pa tālruni ārkārtas situācijām., Latvijas valstspiederīgajiem ir tiesības saņemt konsulāro palīdzību citu Eiropas Savienības dalībvalstu pārstāvniecībās.

ĀRLIETU MINISTRIJAS KONSULĀRAIS DEPARTAMENTS

Bezmaksas informatīvais tālrunis: 80005905
Zvanot no ārvalstīm: +371 67015905
Ārkārtas situācijās (24/7): +371 26337711
E-pasts: palidziba@mfa.gov.lv
www.am.gov.lv

Kādos gadījumos Latvijas pārstāvniecība nevar palīdzēt?

- lejaukties tiesu, policijas un tiesībsargājošo iestāžu darbībā, ja ārvalstī esi izdarījis likumpārkāpumu, vai sniegt juridisku konsultāciju;
- Panākt labākus ārstēšanās apstākļus slimnīcā vai ieslodzījuma apstākļus cietumā nekā vietējiem iedzīvotājiem;
- Apmaksāt rēkinus par viesnīcu, jurista pakalpojumiem, medicīnisko palīdzību vai jebkurus citus rēkinus;
- Kārtot nepieciešamās formalitātes, kas saistītas ar tūrisma organizāciju, aviosabiedrību, banku vai citu iestāžu darbības jautājumiem;
- Palīdzēt sameklēt apmešanās vietu, darbu vai nokārtot darba atļauju ārzemēs.

IZMANTO VIETNI «TAVA EIROPA»!

<http://europa.eu/youreurope/>

Vietni «Tava Eiropa» izveidojusi un uztur ES, lai **palīdzētu ceļot, dzīvot un strādāt citās ES dalībvalstīs**, kā arī **Islandē, Lichtenšteinā un Norvēģijā**, izvairoties no nevajadzīgām neērtībām un birokrātijas. Dažos gadījumos ES garantētās tiesības ir spēkā arī **Šveicē**.

Šī vietne var nodarēt, ja vēlies pārcelties uz ārvalstīm, tur dzīvot, studēt, strādāt, iepirkties vai vienkārši doties ceļojumā. Tā var noderēt arī uzņēmumiem, kam ir darījumi ārzemēs.

Kāda informācija atrodama vietnē «Tava Eiropa»?

- Informācija par **pamattiesībām**, kas noteiktas ES tiesību aktos.
- Zīnas par to, kā Šīs tiesības nodrošina **katrā valstī** (ja attiecīgās valsts iestādes ir sniegušas šādu informāciju).
- **E-pasta adrese un tālruna numurs**, pa kuru par velti var sazināties ar ES palīdzības dienestiem, lai saņemtu tieši tavam gadījumam pielāgotu padomu un palīdzību.



NODARBINĀTĪBAS VALSTS AGENTŪRA

K. Valdemāra iela 38 k-1, LV-1010
Tālrunis: 67021804, fakss: 67021806
E-pasts: nva@nva.gov.lv
www.nva.gov.lv

EURES konsultanti reģionos

ĒRIGAS REĢIONS

NVA Rīgas reģionālā filiāle
Jēzusbaznīcas iela 11,
Rīga, LV-1050
Tālr. 67210189
eures@nva.gov.lv

KURZEMES REĢIONS

NVA Liepājas filiāle
Graudu iela 50,
Liepāja, LV-3401
Tālr. 63429422
eures@nva.gov.lv

LATGALES REĢIONS

NVA Daugavpils filiāle
Varšavas iela 18,
Daugavpils, LV-5405
Tālr. 65435460
eures@nva.gov.lv

VIDZEMES REĢIONS

NVA Cēsu filiāle
Plavas iela 3a
Cēsis, LV-4101
Tālr. 64127769
eures@nva.gov.lv

NVA Rēzeknes filiāle
Atbrīvošanas aleja 155,
Rēzekne, LV-4604
Tālr. 64607807
eures@nva.gov.lv

Ārlietu ministrijas kontaktinformācija

ĀRLIETU MINISTRIJAS KONSULĀRAIS DEPARTAMENTS

Bezmaksas informatīvais tālrunis: 80005905
Zvanot no ārvalstīm: +371 67015905
Ārkārtas situācijās (24/7): +371 26337711
E-pasts: palidziba@mfa.gov.lv
www.am.gov.lv

ATCERIES!

Tev ir iespēja izmantot arī Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātos atbalsta pakalpojumus darba meklēšanai!
Plašāka informācija www.nva.gov.lv vai tuvākajā NVA filiālē.

EURES – PAR DROŠU DARBU EIROPĀ

eures@nva.gov.lv | www.eures.europa.eu
www.nva.gov.lv/eures | www.europeanjobdays.eu



LATVIJAS REPUBLIKAS ĀRLIETU MINISTRĪJA



EIROPĀ SAVIENĪBA



Labklājības ministrija
NODARBINĀTĪBAS
VALSTS AĢENTŪRA